

HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016 ja VNS 1/2015 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2016—2019
Kepan lausunto ulkoasianvaliokunnalle 15.10.2015

Kehitysyhteistyön leikkauksia kohtuullistettava

Hallituksen talousarvioesitys ehdottaa historiallisen suuria leikkauksia Suomen kehitysyhteistyöhön. Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahat laskevat 38 prosenttia vuonna 2016, 801 422 miljoonasta eurosta 498 093 miljoonaan. Jos mukaan lasketaan EU:n päästöhuutokaupasta saatavat tulot, leikataan kehitysyhteistyöstä yhdellä kertaa 43 prosenttia. Päästöhuutokauppatulot olivat viime vuonna noin 70 miljoonaa euroa.

Näin suuri ja äkillinen kehitysyhteistyön leikkaus vaikuttaa suoraan miljoonien kaikkein köyhimpien ihmisten elämään kehitysmaissa ja Suomen kansainväliseen maineeseen luotettavana kumppanina sekä globaalin vastuun kantajana. Koska määrärahaileikkaukset tehdään ilman siirtymäaikaa tai porrastuksia, ovat myös jo saavutetut tulokset vaarassa. Suomi leikkaa apuaan keskellä historian pahinta humanitaarista kriisiä, rampauttaen kykyämme puuttua ongelmiin niiden syntysijoilla.

Suomen kehitysyhteistyön määrärahojen bruttokansantulo-osuuden arvioidaan putoavan noin 0,6 prosentista 0,35 prosenttiin. Merkittäviä korotuksia ei ole odotettavissa koko hallituskauden aikana ja Suomen kehitysyhteistyö jäänee noin 0,38 prosentin tasolle. Tämä on kaukana kansainvälisestä 0,7-sitoumuksista¹, jonka naapureistamme Norja, Ruotsi ja Tanska ovat jo saavuttaneet. Vaikka hallitusohjelma vahvistaakin 0,7-sitoumuksen pitkällä aikavälillä, putoamme edistyksellisestä pohjoismaisesta viiteryhmästäme.

- **Kehitysyhteistyön leikkaukset on peruttava tai niitä on vähintäänkin kohtuullistettava. Mahdolliset leikkaukset on toteutettava porrastetusti pidemmällä siirtymäajalla, jotta hankkeista ja ohjelmista voidaan vetäytyä kestävästi, jo saavutettuja tuloksia ja kumppanuuksia vaarantamatta**
- **Suomen tulee julkaista konkreettinen suunnitelma ja aikataulu kehitysyhteistyömäärärahojen nostamisesta 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta ja sitoutua sen toimeenpanoon**

Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön leikkaukset peruttava

Kehitysyhteistyöstä leikataan rajummin kuin miltään muulta sektorilta. Samaan aikaan kun kehitysyhteistyötä tekeviltä kansalaisjärjestöiltä leikataan 49 miljoonaa, eli 43 prosenttia, ehdotetaan kehitysrahoituslaitos Finnfundille merkittävää pääomakorotusta. Talousarvion ehdottamasta uudesta 140 miljoonan suuruudesta momentista ”Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset” valtaosa, eli 130 miljoonaa on tarkoitus kanavoida Finnfundille.

Finnfund oli itse pyytännyt 40 miljoonan pääoman vuosittaista korotusta. Ehdotettu lisäys olisi kolmetoistakertainen aiempiin verrattuna, sillä viime vuosina Finnfundia on pääomitettu 10 miljoonalla eurolla. Näin suuri ja etupainotteinen pääoman lisäys tilanteessa, jossa sekä Suomen kahdenvälisestä, monenkeskisestä- että kansalaisjärjestörahoituksesta leikataan jopa yli puolet, tuntuu kohtuuttomalta ja herättää kysymyksiä laadun varmistamisesta. Pitkäjänteinen ja ennakoitavissa oleva toiminta on keskeistä kehitysyhteistyön tuloksellisuudelle ja vaikuttavuudelle.

Finnfundilla on paikkansa kehitysyhteistyössä. On kuitenkin vaikea nähdä miksi yhtiön toimintaa

¹ Suomi on sitoutunut YK:ssa ja osana EU:ta käyttämään kehitysyhteistyöhön vähintään 0,7 prosenttia bruttokansantulostaan (BKTL) vuoteen 2015 mennessä.

halutaan kasvattaa äkillisesti näin paljon, kun samaan aikaan hankkeita ajetaan hallitsemattomasti alas. Finnfundin pääomakorotusta on perusteltu sillä, että se näkyy Suomen kansantalouden kirjanpidossa finanssisijoituksena, eikä siten kasvata valtion alijäämää. Väite ei pidä paikkaansa, sillä pääomitus ei ole markkinaehtoinen: yhtiön tehtävä ei ole jakaa osinkoja eikä se voi lunastaa takaisin omia osakkeitaan.

Finnfundia kritisoidaan avoimuuden puutteesta ja sen hankkeiden ihmisoikeusvaikutuksista ei ole saatavilla laadullista analyysia. Myöskään Finnfundin rahastojen kotipaikkaa tai sisältöjä ei kerrota ja osa niistä sijaitsee veroparatiiseissa. Kun pääomaa lisätään valtavasti, on vaarana, että rahaa ohjataan entistä enemmän veroparatiiseihin. Kehitysyhteistyön finanssisijoituksien ja lainojen rahoitusta on tarkoitus jatkaa samalla tasolla läpi hallituskauden. Koska finanssisijoitukset kohdentuvat yleensä kasvaviin keskitulon maihin, voi uusi painotus vaarantaa myös Suomen kansainvälisen sitoumuksen ohjata entistä suurempi osuus avustaan kaikkein köyhimpiin maihin.

Vuonna 2015 kehitysjärjestöjen tekemään työhön on myönnetty yhteensä 114 miljoonaa euroa. Summaa ollaan nyt leikkaamassa 43 prosentilla, 65 miljoonaan euroon. Kun rahoitus loppuu äkillisesti, joutuvat järjestöt keskeyttämään työnsä ja rikkomaan kumppaneidensa kanssa solmittuja sopimuksia. Esitetyt leikkaukset johtavat irtisanomisiin suuremmissa ja toiminnan loppumiseen kokonaan monessa pienessä järjestössä. Samalla menetetään suomalaisten tärkeäksi kokemia vapaaehtoistyön mahdollisuuksia. Kokonaan uhattuna ovat myös järjestöjen tekemä globaalikasvatus, viestintä kehitysyhteistyön tuloksista sekä yritysvastuutyö. Kansalaisjärjestöjen roolia heikoimmassa asemassa olevien ihmisten tukemisessa eivät muut toimijat voi korvata.

- **Finnfundin oman pyynnön ylittävä pääomakorotus tulee ohjata kansalaisjärjestöjen tekemään kehitysyhteistyöhön ja humanitaariseen apuun kohdistuvien leikkausten perumiseen**
- **Julkisen kehitysrahoituksen tulee jatkossakin mahdollistaa monimuotoisen kansalaisyhteiskunnan toiminta kehityskysymysten parissa**
- **Suomen tulee ohjata 0,2 prosentin BKTL -osuus kehitysyhteistyöstään vähiten kehittyneille maille kansainvälisten sitoumuksiensa mukaisesti**

Ilmastorahoituksen tulee olla uutta ja lisäistä

Ilmastonmuutos ja eriarvoisuuden kasvu ovat ihmiskunnan suurimpia haasteita. Monissa kehitysmaissa ilmastonmuutos vaarantaa elämisen edellytykset jo nyt. Kansainvälisesti on sovittu, että kehittyneet maat kasvattavat ilmastorahoitustaan 100 miljardin dollarin vuositasolle vuoteen 2020 mennessä.

Pitkän aikavälin julkisen ilmastorahoituksen volyyymista tai taakanjaosta ei ole vielä sovittu, joten Suomen maksuosuutta ei tiedetä. Arvioiden mukaan Suomen vuotuinen budjettirahoitteinen maksuosuus olisi 70-200 miljoonan euron välillä.

Suomi on sitoutunut osoittamaan köyhien maiden ilmastotoimiin uutta ja lisäistä rahoitusta, mutta kattaa ilmastorahoituksen kehitysyhteistyöbudjetista. Viime hallituskaudella Suomi on korvamerkinnyt päästöoikeuksien huutokauppatulot ilmasto- ja kehitystoimiin. Ikävä kyllä hallitus ehdottaa tämän kansainvälisesti kiitosta saaneen käytännön muuttamista. Riittävän ilmastorahoituksen varmistaminen on tärkeää Pariisin ilmastoneuvottelujen onnistumiselle. Kasvavat ilmastorahoitusveloitteet ja päästökauppatulojen ohjaaminen teollisuudelle jättää entistä vähemmän rahaa kehitysyhteistyöhön.

- **Julkista ilmastorahoitusta tulee kasvattaa tasaisesti 200 miljoonaan euroon, jotta kansainvälinen ilmastorahoitussitoumus Suomen osalta täyttyisi. Rahoituksen tulee olla uutta ja lisäistä kehitysyhteistyölle**
- **Suomen tulee ohjata päästöoikeuksien huutokauppatulot kansainvälisiin ilmasto- ja kehitystoimiin**

Lisätietoja: Kehityspoliittinen asiantuntija Niina Mäki (niina.maki@kepa.fi), 050 317 6724